

GORIŠKI SLOVENEK

Naročnine:

Italijanska kraljevina:		
Celo leto	Lir 10.— = K. 25.—	
Pol leta	5.— = „ 12.50	
Tri mesece	2.50 = „ 6.26	
En mesec	1.— = „ 2.50	

Oglasi:

Oglasi na tretji strani	Lir 1.— za vrsto
Oglasi na četrti strani	„ 0.75 za vrsto
Mali oglasi	„ 0.05 za besedo
Znižane cene za letne naročnike.	
Posamezna št. 10 cent. ali 20 vin.	

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

Naš novi dom.

Razburkan je danes vesoljni svet, visoko butajo razjarjeni valovi in težko bi bilo uganiti, kako se bo ustalilo politično življenje v Evropi, ko se zopet poleže vihar, ko bodo narodi zamenjali orožje s plugom in orodjem in se bo ljudstvo vrnilo k svojemu mirnemu življenju. Vsi narodi so se tesno strnili, vse strankarstvo, vsi medsebojni boji so začasno prenehali, da ljudstva toliko lažje in tem bolj energično zahtevajo, da se ugoti njih željam in njihovim narodnim zahtevam. Narodi čutijo, da mora priti na svet nov red in zato skušajo, da bi si priborili kolikor možno ugodno stališče, kolikor možno dosti ugodnosti za razvoj v bodočnosti.

Pri nas je bilo politično življenje pred vojno jako živahno. Vse stranke so razvijale silno agilnost, vsaka je skušala prekositi drugo, vsaka je hotela nadvlado nad drugimi. Te medsebojne borbe so silno škodovale narodu, zakaj nemška vlada je hitro izkoristila te boje v svoje namene, da nam je lahko trgala iz rok postojanko za postojanko da je pošiljala med nas svoje uradnike, trgovce in obrtnike, ki so bili početniki novih nemških kolonij na naši zemlji in ki so odjedali kruh našim ljudem, ki so se morali trumoma izseljevati v Ameriko. Nasprotno pa so ti boji tudi veliko koristili, saj so probujali narod, zakaj stranke so bodrile in poučevale svoje pristaše ter so jih skušale organizirati čim bolj. Zato tudi ni bilo dobiti v deželi skoro hiše, ki bi ne bila naročena na ta ali oni politični list.

Z vojno pa je zamrlo politično življenje. Saj pa to tudi ni bilo čuda. Ves moški svet je bil na fronti in v etapi, vse drugo ljudstvo pa se je razkropilo po širnih deželah bivše Avstrije ter ni imelo med sabo

skoro nobenega stika. Vsakdo je gledal le, kako bi ohranil življenje sebi in svojem, vse drugo je bilo ljudem deveta briga. Začela se je kruta borba za obstanek, politika je bila ljudem zoprna. Saj tudi ni čuda, saj so stalo pa raznih krajih države vislice in vsi nenemški narodi imajo dovolj grobov, v katerih počivajo narodni mučeniki, ki so se drznili tudi med vojno delati za svoj narod.

Minili so ti tiranski časi, ljudstvo pa je še vedno ostalo otrplo groze in skrbi za obstanek, za kos kruha...

Novi časi se bližajo, časi svobode, ko bo prosto dihal vsaki posameznik, ko se bodo prosto razvijali vsi narodi. Saj je bila ta grozovita vojna vojna principov, demokracija se je borila proti militarizmu in fevdalizmu za svobodo. Zmagali so plemeniti narodi, ki so zastopali idejo svobode, strt je nemški militarizem, ki je tiščal avstrijske narode v suženjstvu in prosto si volijo ljudstva smer svojega bodočega političnega življenja.

Kaj pa goriški Slovenci? Ali naj apatično gledajo, kako se drugi narodi organizirajo, kako se pripravljajo za bodočnost? Ali naj čakajo na milost drugih narodov, ali se še niso otresli tiste suženjske servilnosti, katero jim je vcepil večstoletni avstrijski jarem?

Naš narod potrebuje organizacije. To pač uvidi vsak pošteno misleč človek, ki čuti z narodom in ki količkaj zasleduje razvoj sedanjih dogodkov. Stare stranke, ki so se lasale pred vojno, ne bodo oživele več, naš narod mora vstopiti v vrsto drugih narodov, oprijeti se mora načel, ki jih je prinesla nova doba.

Demokratska misel je, ki vodi danes narode pri preosnavljanju sveta, in to se morajo oprijeti tudi goriški Slovenci. Ta misel bo povzdignila narod moralno. Vsaki po-

sameznik se bo zavedal, da je enakovreden član človeške družbe, dokler vestno opravlja svoje delo, in ne bodo se mogli več vrniti na svet časi, da bi zopet zavladaile privilegirane kaste, vse drugo človeštvo pa bi moralo tem tlačaniti. Minulo bo tudi frakarstvo, ki je hotelo biti več vredno kot kmet in delavec in je poznalo ta dva le ob času volitev, ko je skušalo od njih dobiti glasove.

Demokratizem zagotavlja vsakemu posamezniku pošten kos kruha, dokler pošteno dela, zagotavlja pa tudi vsakemu narodu svoboden razvoj in prosto pot, po kateri si hoče ta izkoristiti naravne zaklade in ljudske moči, da si zagotovi življenjski obstoj.

Pogorela je naša hiša, ali naj čakamo, da nam jo postavijo drugi? Stara je veljala sicer za silo, dokler je stala, zdaj, ko si zgradimo drugo, postavimo si ugodnejši dom. Na demokratskih načelih se organizujemo, da bomo vredni stopiti med druge narode, ki so nas osvobodili in nam kažejo pot, po kateri naj hodimo, da jim bomo vredni drugi.

Treba pa je, da ne odlašamo, sicer bi nas lahko sodili sosedni narodi, da nismo še zreli ter nismo vredni velike svobode nove dobe.

Slovenci!

Čitajte in podpi-
rajte ta list kateri
je zagovornik Vaše
Pravice.

Še o kmetijskih zadrugah.

Pisali smo zadnjič o kmetijskih zadrugah in že nam podtika neki ljubljanski list slabe namene.

Nikjer nismo trdili, da so bile kmetijske organizacije, katere so imeli goriški Slovenci pred vojno, slabe. Koristile so marsikaj in nekatere so se naravnost sijajno obnesle. Vendar pa so imele vse kardinalno napako: Ustanovile so jih politične stranke ne morda iz ljubezni do kmetov, pač pa, da so tako zvale kmete in so jih zlorabljale v strankarske namene. Demokratsko pa to gotovo ni, ako ne pomagamo človeku iz ljubezni do njega samega, ampak zato, da ga utesnimo v njegovi svobodi in ga zlorabimo, da se sami okoristimo pri tem.

Kmetje naj se organizirajo sami. S tem pa zopet ne rečemo, da ne sme biti v kmetijskih organizacijah inteligence, nasprotno, vsi inteligentni ljudje so naravnost dolžni, da dajo na razpolago takim organizacijam svoje znanje in svoj večji razum. Sevè pa ne smejo imeti pri tem zahrbtnih namenov, da bi izkoristili nevedne kmete in bi si gromadili na ta način ogromna premoženja ali pa da bi splezali po kmetijskih hrbtnih do visokih častij in služb. Delo mora biti nesebično in požrtvovalno. Narod bo potem sam spoznal, kdo so njegovi dobrotniki, in jih bo po zaslugi tudi častil.

Vzlasti je dolžna sodelovati pri kmetijskih organizacijah častita duhovščina. Ona pozna kmetško dušo do dna, ona pozna kmetovo mišljenje, dejanje in nehanje. Sevè pa ne sme imeti pri tem postranskih namenov, da uklene svoje ovčice v politični jarem, da ne smejo ničesar storiti, da, ničesar misliti proti njeni volji. Enako je tudi sola dolžna z vso vnemo podpirati kmetijske organizacije, in že učiteljska bi morala skrbeti, da bi bil učiteljski naraščaj zmožen ustanavljati in voditi kmetijske zadruge.

Neobhodno potrebno je, da so vse kmetijske organizacije izven vsake politične stranke. S tem pa ne rečemo, da se kmet ne sme vtikati v politiko, ravno nasprotno, ves kmečki stan mora biti strjen v močno demokratsko kmetško stranko, da lahko vedno in povsod zastopa in brani svoje pravice.

Zadruga naj bo le strokovna, da lahko vse svoje moči posveti razvoju zmetijstva in povzdigu kmetškega stanu. Kot taka lahko od vsake vlade in bodi ta taka ali drugačna, zahteva pomoči, česar strankarskim organizacijam ni vedno možno.

Pri strankarskih organizacijah nastane pogosto nečedna tekma, ki hitro zadusi vse zadržno gibanje. Saj pač še nismo pozabili, kako je bilo z zadrugami pred vojno!

To smo hoteli pribiti, ker nam podtikajo slabe namene.

Mi želimo, da bi se goriško slovensko ljudstvo gospodarsko kmalu opomoglo, da bi se skoro zacelile grozne rane, katere nam je zaskala kruta vojna, in da bi se narod v miru in svobodi razvil do visoke kulturne stopinje.

Da pa bo možno to doseči, morajo združiti svoje moči in svoje delo vsi, ki so sposobni zato, da dvignejo ljudstvo zopet kviku.

Odloki kr. Guvernatorata za Julijsko Benečijo.

Ker je treba, da pozna vsakdo važnejše odloke, ki se tičejo raznih interesov deželanov, objavljamo nekaj znamenitejših odredb kr. guvernatorata za Jul. Benečijo.

Odlok z dné 31. decembra 1918:

Organi, ki imajo izvršiti eksekucije, dovoljene od pristojnih sodišč, se morajo prevideti s posebnim izkaznicami, kakršne je pooblaščen izdajati civilni komisar političnega okraja.

Odlok kr. guvernatorata z dné 17. prosinca 1919:

Pokojnine za duhovščino v Julijski Benečiji se bodo izplačevale od decembra 1918 do nove odredbe proti predložitvi navadne pobotnice in odloka, s katerim se je pokojnina nakazala.

Oni, ki prebivajo v Trstu, predložijo pobotnice opremljene z uradnim potrdilom o življenju in bivališču, v likvidacijo računskemu oddelku pri tukajšnjem guvernatoratu, tisti pa, ki stanujejo v Istri in v Furlaniji, pa davkarjem.

V Trstu bo izplačevala deželna finančna blagajna, v Istri in v Furlaniji pa davkarije.

Odlok z dné 20. prosinca 1919:

V pojasnilo dekreta tukajšnjega guvernatorata z dné 31. grudnia 1918 se razglasa, da se izogne vsakemu dvomu gledè razsežnosti njegove uporabe, da je tako dovoljenje potreben pogoj, ker pride lahko v konkretnem slučaju izvršba kakršnegakoli eksekutivnega dejanja, bodisi premičnin ali nepremičnin, bodisi da se uvede izvršba ali izvede odnosno dejanje.

V ta namen bodo morali organi, ki imajo nalog za izvršbo, dobiti dovoljenje, predpisano z zgorajšnjim odlokom, za Trst in okolico od politične oblasti prve inštanice, ki je pozvana kot naslednica bivšega namestništvenga svetovalstvu, in za politične okraje od civilnih komisarjev.

Narod brez časopisja je nem, ne more se sporazumeti s svetom. Za to se oprimate goriški Slovenci našega lista, ki hoče izražati vašo voljo in braniti vaše koristi.

Okrožnica

vsem županstvom dežele Goriško-Gradišćanske.

Pošiljajo se županstvu bolniška naznanila, ki so dosla deželnemu odboru tekem vojno, s sledečimi pojasnili:

Vsled posredovanja deželnega zastopa je bivše ministerstvo notranjih poslov s svojim odlokom od dne 21. avgusta 1917 št. 49.708 izjavilo, da prevzame država vse one troške, ki narastejo za begunce od 15. avgusta 1917 naprej v bolnicah, umobolnicah, v porodnišnicah in hiralnicahtoda z omejitvijo, da za časa lečenja odpade plačevanje begunske podpore dotičnemu bolniku.

Radi tega posreduje sedaj podpisani kr. Komisar, da se poplačajo bolniške prehranitnine narastle v raznih bolnicah za naše begunce od 15. avgusta 1917 dalje od strani kr. gubernijskega oblastva v Trstu; županstva naj tedaj pregledajo vsa ugotovila ter se iz njih prepričajo, ni li morda v njih zabeležen kak bolni begunec, ki bi morala zanj plačati dotične prehranitnine bivša avstrijska država. Če bi se kaj takega pripetilo, ima županstvo dolžnost, to nemudoma sporočiti podpisnemu kr. komisaru, da bode le ta mogel tirjati povračilo kr. gubernijske oblasti v Trstu in ne občino. Županstvo naj istotako sem sporoči, od kedaj naprej se je prenehalo s plačevanjem begunske podpore dotičnim beguncem, ki so bili v bolnišnicah, kakor tudi beguncem iz te občine v obče.

Z odlokom 10. februarja 1917 št. 938/S je bivše ministerstvo notranjih poslov priobčilo odlok bivšega vojnega ministerstva od dne 31. januarja 1917 št. 27.040 (odd. 14), ki se je z njim prevzelo na račun vojnega erarja vse bolniške prehranitnine nastale za osebe, ki so bile ranjene vsled vojnih dogodkov. Tudi v tem pogledu se imajo občinski zastopi prepričati iz tostvarnih ugotovil, ki mu dojdejo, da niso v njih zapisani taki potroški.

Bolniška naznanila pod . . . se županstvu pošiljajo za morebitno uradno rabo.

„Goriški Slovenec“

je na prodaj v Gorici

pri gosp. Marcu, Via Seminario št. 2
pri gosp. Pertot, Via Municipio št. 4
pri gosp. Zakrajšek, Corso Verdi št. 13

v Trstu

Na postaji južne železnice
pri gosp. Kreschiak, Campo Belvedere št. 1
pri gosp. Woitech, Via Poste št. 9
pri gosp. Zohar Gisela, Piazza Oberdan št. 6

v Rojanu

pri gosp. Vivodo Domenico, Via Monte Orsino št. 15
pri gosp. Geržina Ludviku, št. 8.